

NYITRAMEGYEI SZEMLE

POLITIKAI, TÁRSADALMI, SZÉPIRODALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Megjelen vasárnaponkint.

Előfizetési árak: Egész évre 10 kor., fél évre 5 kor., negyed évre 2 kor. 50 fill. — Községeknek, körjegyzőknek, tanítóknak 8 kor.
Egyes szám ára 20 fillér.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:

dr. Franciscy Lajos.

Társzerkesztő:

dr. Kaszala János.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Papnevelde-utca 9. sz.

Hirdetések árai: Egy háromhasábos petítor ára 16 fillér. Többszöri közlésnél árkedvezmény.

Hivatalos hirdetések 100 szóig 4 kor., minden további szó 4 fill.

Az Erdődy-féle alapítvány.

A galgóczi gyönyörű fekvésű várkastély ura és az ősi birtok bizományosa, nagylelkű alapítványával emlékeztetett tette Nyitramegyére nézve a koronázási jubileum ünnepét.

A koronázási évforduló mindig kegyeletben álló emléknap volt, mely nemes érzéseket ébresztett azokban, a kik a királynak és a nemzetnek az állami élet feladataira irányuló szövetkezését egy szebb jövő zálogának tekintették. Nem csoda ennél fogva, ha ez az emléknap a jelen évben, midőn annak pályafutása négy évtized multjával terheltén ér a fordulópont-hoz, még fokozottabb mérvben gerjeszti fel a dinasztikus hűségnek és a hazaszeregetnek soha ki nem alvó érzéseit.

Ebből a gondolat- és érzelem körből ered gróf Erdődy Imre alapítványa, a mint azt az alapító oklevél is határozottan kifejezi. Ő felsége koronázásának negyvenedik évfordulója alkalmából megemlékezni óhajt az alapító azokról, a kik szeretett hazánk fejlődése, a jogrend és egyéb országos követelmények körül kifejtett munkásságuk által különös érdemeket szereztek.

Fontos kitétel ez, sokkal fontosabb és nagyobb kihatású, mint maga az a

jótétemény, melyben az alapítványból kifolyólag az állami és megyei tisztviselők részestülni fognak.

Arra a becsülésre, melyre a tisztviselői életpálya méltó és melynek azt minden körülmények között meg kellene illesznie, ez az alapító levél nyomatékkal hívja fel a társadalom figyelmét. A haza fejlődése, a jogrend és egyéb országos követelmények, tehát roppant nagy horderejű közérdekek veszik igénybe a tisztviselők erejét, idejét, munkásságát. Ha ez a munkásság jó és üdvös, multhatatlanul fel kell virulnia a haza jólétének.

Európa vezető országai, különösen Anglia és a Németbirodalom, szorgalmas, fegyelmezett és törvénytisztelő tisztviselői karuknak köszönik azt a példás jogrendet, mely a legveszedelmesebb bomlasztó törekvések ellenére biztosítani tudta a polgári társadalom összetartását és a zavartalan haladást az állami élet céljai felé. Ezen országok tisztviselői kara teremtette meg ott azt a jogbiztonságot, melynek óvó és oltalmazó erejét mindenki érzi, a ki a törvények bástyái között keresi igazát és érdekeinek védelmét. De van is ott a tisztviselői karnak a becsülésben olyan része, melyet tőle méltán irigyelni lehetne.

Nálunk a tisztviselőt, általánosságban beszélve, túrt rossznak tekintik, magát a

tisztviselői pályát pedig olyan menedék helynek, melyen az életkereset után járó emberek közül azok vonulnak meg, a kikben nincs elég vállalkozási szellem és életrevalóság nagyobb küzdelmekkel járó pályákra, minő az ügyvédi, orvosi, technikai, ipari és kereskedelmi. A tisztviselő, a nálunk uralkodó közfelfogás szerint, dolgozik, hogy kenyerere legyen, munkája közben egyedül arra néz, hogy lehetőleg kényelmessé tegye a foglalkozását, elkerülje a felekkel való vesződséget, s kihasználja azokat a forrásokat, melyek révén jövedelmét úgyszólván minden fáradság nélkül szaporíthatja.

Azért nem rokonszenves nálunk a tisztviselő, és nem áll megfelelő eszmei magaslaton a tisztviselői pálya. Pedig a tisztviselőt népszerűvé, a tisztviselői pályát tiszteltté kell tenni minden áron, mert az ország nyugodt fejlődését, a közmegelegedést, a nemzeti és állami intézményekben való megnyugvást nem biztosíthatjuk mindaddig, a míg a törvények végrehajtását, a törvénykezési és közigazgatási hatalom kezelését illetőleg a polgárok lelkéből a bizonytalanság, a kétely és aggodalom el nem száll.

Maga a törvény, legyen még olyan jó, még oly üdvös, nem teszi boldoggá az országot, nem mozdítja elő a népjó-

A „NYITRAMEGYEI SZEMLE” TÁRCÁJA.

Irodalmunk szelleme

1711—1848-ig.

Irta: **Dr. Alfa.**

A szatmári béke (1711.) után, a régi magyar alkotmány alakisággá süllyedt. Az országgyűlésnek nincs beleszólása az államügyekbe, a király rendeletekkel kormányoz, a véderő a rendes katonaság felállításával idegen kézbe kerül (1715.), a hadsereg nyelve és szelleme német.

A nemesi sereg elveszti tekintélyét. Az adót a kormány közvetve felemeli a vámszabályzattal. Az államot a felállított kormányzások (1723.) után, a központi hatalmtól függő hivatalnokok igazgatják. A nádorság hatalom nélküli cím, a mióta a belügyeket a helytartótanács végzi.

Az országgyűlés hajdan az alkotmány akropolisza, most hiú képlet. A szent korona egykor a király, a nemzet és magyar föld jelképi képviselője, most egyszerű ékszer, melyet II. József Bécsbe vitet. Bécs, Pozsony a kormányzások székhelyei, német városok. A régi alkotmány utolsó védbástyái: a megyék.

Ime nemzeti alkotmányunk visszafejlesztése, 1711-től—1780-ig. Vajjon nem természetes-e, hogy

a nemzeti függetlenség jelvényeinek eltávolításával kényszerhelyzet állt a költők előtt, mely őket részint elnémította, részint pedig idegen tárgyak felkarolására utalta?

Mária Theresia sima eljárása hizelgett a magyar nemzetnek, de kiforgatta a középosztályt nemzeti jellegéből. A keztyűs kézzel bánó, de az elnémetesítésben eredményeket felmutató korszak legkevésbé volt alkalmas arra, hogy nemzeti eszméket zengjen a honi műzsa. A népköltészet volt az egyedüli sziklavár, hol helyet talált a nemzeti Génius.

Irodalmunk művelői a nemesi és papi rendből kerültek ki. Amazok az udvari szellem körében mozognak; emezek külföldi formákat művelnek, idegenből fordítanak. A népszerű Mária Theresia alatt a királyi házhoz való lovagias ragaszkodás hangja az uralkodó társadalmi irány, kivált a híres pozsonyi országgyűlési jelenet varázshatása után.

A mit Mária Theresia érzélgős politikával elérni kívánt: az őszbirodalom eszméje után fia II. József erőszakos kézzel nyúlt. Meg nem koronáztatta magát, a német nyelvet hivatalos és iskolai nyelvvé tette. Nemzetünk megérezte a halálos döfést, mely alkotmányunkat létalapjában támadta meg.

Nem pusztán háborúk ássák meg a népek sírját. A nemzeti kultúra hiánya folytán számos hajdan oly hatalmas birodalom tűnt el nyomtalanul. Viszont némely nép szellemi tevékenységével biztosította magának a nemzetek sorában való fenmaradást és elhárította magát az enyészet végétét. Példa rá Lengyelország. A XVIII. században elvesztette függetlenségét, de nem létét. Eltűnt a térképről, de nem a világirodalmi szereplés színpadáról.

II. József veszendő félben levő irodalmunkra 1785-ben a halálos ítéletet mondta ki. Iróink a csapás lesújtó érzése alatt méltányolni kezdték a nemzeti nyelv ügyét. A műköltészet műzsája a nép érzésvilágába szállott le, és onnét merített hazafiúi szellemet, új erőt, és ihletet.

Az idegen szellemű társadalomban hol is találhatta volna fel másutt a nemzeti érzést?! A német szellem ellen két költő lant-húrjain rezdül meg legmeggrázóbban a visszahatás, ezek Gvadányi és Anyos. Az, mint a háborúk zajában megszült. tábornok, II. József elhunyt után szólal meg az epika terén; ez, a szerzetesi magányban fiatalon elhervadt költő, a tünődő elegia dalnoka a méla bú hangját oly rhapsodikussá emeli, mint a minőt a magyar lyra Petőfiig soha nem hallott. Valóban II. József kora, gyakorlati érvénye-

létet, ha nincsenek minden tekintetben alkalmas közegek annak végrehajtására.

Elsőrendű hazafiúi kötelessége úgy az állami, mint a törvényhatósági tisztviselői karnak, hogy életpályáját hivatásnak tekintse, s ehhez képest mindazokra az áldozatokra készen álljon, melyeket ennek az élethivatásnak a természete magával hoz. Nagyon jól tudjuk, hogy ez nem csekély követelmény, de mellőzhetetlen. Nem csekély dolog a közönséget kiszolgálni, örökös emberekkel, s azok száz bajával bibelődni, nem közönséges önuralom kívántatik ahhoz, hogy az a tisztviselő az ő egyéni ellenszenvét, hajlamainak és érzéseinek szavát elnémitva, az emberekben a jogkereső ügyfelet lássa, hatalmas erkölcsi tökélyt tételez fel a tisztviselőben az, hogy ő az egyéni, társadalmi, esetleg politikai meggyőződések és benyomások felcsapó hullámai között, a törvénytisztelet és jogrend alapján pártatlan igazságérzettel megmaradjon.

De mindezen kellékek nélkül sem a tisztviselői kar nem emelkedhetik hivatásának szintjára, sem a tisztviselői életpálya tiszteltté nem válhatik.

Egyoldalú eljárás lenne azonban, ha csupán csak a tisztviselőktől követelné a társadalom azoknak a feltételeknek a teljesítését, melyektől a tisztviselői pálya élethivatásos jellegének az érvényesülése függ. Vannak magának a társadalomnak is ezt illetőleg kötelességei.

A társadalomban mindennek előtt tért kell hódítania annak az eszmei felfogásnak, hogy a tisztviselő munkája a haza jólétéhez épp olyan elkerülhetetlenül szükséges, mint a papé a vallási élet gondozásához, mint az ügyvédé, orvosé, mérnök, iparos és kereskedőé a különböző jogrendi és jóléti célok biztosításához. Meg kell továbbá jutalmaznia a társadalomnak a szorgalmas, hű, lelkiismeretes tisztviselőt az erkölcsi és anyagi elismerésnek legmesszebb menő tanujeleivel.

sulése ama aranybetűket érdemlő igazságnak: hogy nyelvében él a nemzet.

E korban érvényesült a népköltészet nemzetfentartó hivatása, hiszen a műköltés eddig legfeljebb idegen szójárásokkal támadta meg nyelvünk természetét, mintegy akaratlanul is meghazudtolva azt. A lantos költészet szájról-szájra járó termékeit gyűjteni kezdi, és az ilyként kiépített alapon finomítják meg nyelvünket a 19-ik század magyar irodalmi nagyságai.

Érdekes megfigyelni, hogy hogyan őrizte meg a népköltés a nemzeti szellemet a kuruc kor lezajlása után, mily eszmék uralkodtak a minden idegen elemtől elszigetelt nemzeti irodalomban, mikép fejlesztette tovább a nemzeti Génius a Rákóczy szabadságharc után azt a nagy költői világot, egy zajtalanabb, de nem kevésbé nemzetellenes korban?!

A szatmári béke óta mű és népköltés elvált egymástól tárgyban és szellemben. Az idegenné lett; ez nemzeti maradt, de ritkábban szólalt meg, mint a háborúk zajában. Az „Édes hazánkfiái“ kezdetű dalban, a népképzőlem visszazál a zajos multba, szedegeti a sok szép emléket; kikél a fejedelmi önkény ellen, végre imát küld az égbe ekként:

Rákóczy édes vérünk,
Régi híres vezérünk

Gróf Erdődy Imre alapítványa ezekre a nagy jelentőségű feladatokra hívja fel nem csak Nyitra vármegye, hanem az egész ország figyelmét, s azért azt, már ezen erkölcsi kihatásánál fogva is, a koronázási jubileum örömtényei között, méltó emlékkalkotásnak tartjuk.

Uj „békegalamb“. A haladóparti, egytől-egyig zsidó lapok lármáján kívül, melylyel azonban komoly ember nem törődött, a koalíció uralomra jutása óta Nyitramegyében bekebelezte jelenségek nem mutatkoztak. A kormány politikáját támogató lapok szabadon kritizálták a megyei és az országos kormányzat egyes tényeit, feszélyezettség nélkül kifogásolták azt, a mit a közjó szempontjából helytelennek tartottak, de a közös nemzeti műhelyben dolgozók ellen még akkor sem intéztek támadást, midőn ezeknek nézetei és törekvései az illető lapok álláspontját képviselő törekvésektől eltértek. Meggyőződést tisztelő, tárgyilagos bírálattal közölték a koalíciós lapok Érsekújvár városnak a szolgabírói székhely áttétele ügyében indított mozgalmát. Most egy újdonsült helyi lap „Nagysurány és Vidéke“, mindjárt első számában olyan támadást intéz a szolgabírói székhely kérdéséből kifolyólag Érsekújvár ellen, mely a kis magyar Alföld ezen metropolisében jogos felháborodást kelthet. Ügylátszik, a lap fő célja az, hogy a járás közönségét az érsekújváriak ellen hangolja. Ebből nem keletkezhetik más, mint békétlenség, a mit az új „békegalamb“-nak senki sem fog megköszönni, még a nagysurányiak sem.

Nehézeltetés a szomszédban.

Nyitramegye ez évi tavaszi közgyűlésének az a határozata, melylyel a törvényhatóság Trencsén vármegyének a trencsényi csatatéren felállítandó Rákóczy-szoborra vonatkozó kérelmét jelenleg teljesíthetőnek nem találta, nehézeltést keltett a kegyeletes ügyet előterjesztő szomszéd törvényhatóságnál.

Az ottani hivatalos körökhöz közel álló „Trencsényi Lapok“ nyíltan helyteleníti Nyitramegye eljárását, s mintegy okulásképen rámutat arra, hogy Nyitramegye azzal a szűkeklüléssel, melylyel a szoborhoz való anyagi hozzájárulást megtagadta, csak a haladóparti köröknek szerzett örömet, a mit megerősíteni látszik egy nyitrai haladóparti, mellesleg legyen mondva szívszidó,

Kérd a magyar szenteket,
Ne hagyjanak bennünket!

Az uralkodóházzal szemben tanusított lojális magatartás, mely irodalmunkat áthatotta, a nép szellemével annyira nem olvadt össze. A pozsonyi karok és rendek lelkesedése nem hatotta át a társadalom legalsóbb rétegeit. A hét éves háború pénz és véráldozatát számos ének siratja, nem mintha hiányzanék a hazafias készség, de mert e küzdelem az adózóképeség mérvet tevőleges pénzáldozattal túl haladta, de cserébe mi jót sem nyújtott a nemzetnek. Kötéllel fogdossák a katonát. E nemtelen eljárásnak az 1839-40-ik országgyűlés vet véget.

Az ilykép összetoborzott hadsereg gondolkodására élénk fényt vet egy dal, álljon az itt egész terjedelmében:

Elmennék én katonának,
Csak kötéllel ne fognának,
Ugyan kinek volna kedve
Gyöngyöltre erőltetve.

Szenvedés a hadi dolga
Sok az ura: szegény szolgálja,
Egyik lába a békóba
Másik van a koporsóba.

Komisz kenyérben nincs só
Húslevese csak néha jó,
Az jár mindennap számára
Csillagot néz vaacorára.

Egyszerű, de nem régies nyelvvel sejtet egye t-

lapnak a nyitramegyei határozat alkalmából Trencsén vármegye kegyeletes mozgalma ellen intézett kirohanása.

Együttal reményét fejezi ki a „Trencsényi Lapok“, hogy a többi törvényhatóság, most már okulva a haladóparti támadásból, már csak azért is kedvezőbb és „hazafiasabb“ határozatot fog hozni.

Hogy Nyitramegyének esze ágában sem volt Trencsén megye mozgalma ellen állást foglalni, azt úgy hisszük, nem kell fejtegetnünk. A közgyűlés előtti közös pártértekezleten ez az ügy minden oldalról tisztázott, s az eszme csere során az az egyértelmű nézett domborodott ki, hogy Nyitramegye *ezidő szerint* nincs abban a helyzetben, hogy a szomszéd vármegyének tiszteletet és becslést követelő kezdeményezését támogatná.

Megállapította az értekezlet azt, hogy ha már arról van szó, hogy Nyitramegye egy olyan célra adakozzék, mint a minőre a trencsényiek hozzájárulást kérnek, akkor ez az adomány már az ügy jelentősége miatt is, nem szorítható 50-100 koronára, hanem annak mindenestre tekintélyesnek kellene lennie. Ámde Nyitramegye áldozatkészségét jelenleg egyszerre három emlékmű is igénybe veszi. Gyűjtés folyik Báró Jeszenák János és Deák Ferenc szobraira, s nincs még befejezve a Gvadányi-emléktáblára folyamatba tett gyűjtés sem, melynek gyors befejezését a legerélyesebben kell követelni.

Minden bővebb magyarázat nélkül érthető, hogy ha egy vármegye, melynek az alapjai úyszólván teljesen ki vannak merítve és a mely azon kötelezettség előtt áll, hogy érvényt szerezzen mindennek előtt saját kegyeletes jellegű határozatainak, azt mondja: Mindaddig a míg saját céljaimat meg nem valósítom, vagy legalább a megvalósuláshoz egész közel nem hozom, nem hozhatok anyagi áldozatot más törvényhatóságok kegyeletes törekvéseinek előmozdítására, nagyon érthető, ismételjük, hogy egy ilyen határozatot sem kegyeletlennek, sem hazafiatlannak mondani nem lehet.

Pedig Nyitramegye ezt mondta ki és nem nem mást, sőt megtoldotta ezt a határozatot még azzal is, hogy ha Trencsénmegye mozgalma hosszabb ideig húzódik el, s ez alatt a mi törvényhatóságunk felszabadul azon kötelezettségek alól, melyeket elvállalhat, készséggel megadja a szomszéd törvényhatóságnak a kért anyagi támogatást.

Ez prózai nyelven annyit jelent, hogy a vármegye nem fog hiányozni azok sorából, a kik a trencsényi Rákóczi-szobor megalkotásához hozzá-

mást keletkezésének idejéről. Nincs benne semmi az ószeres régi magyar nyelvből. Talán a 19. század elejéről való, talán a francia háborúk visszhangja, mert Magyarországon katonái 1792-től-1815-ig minden ütközetben tevékeny részt vesznek.

Ferenc császár négy nejeinek varázos közbenjárásával iparkodott a nemzet áldozatkészségét felkelteni. Az első, de főleg a második koalíció idejében fel is lobbant elődeink szívében a lovagias érzés tüze. De a szolgálatok fejében remelt orvosság helyett, az 1802-ik országgyűlésen a kormány részéről tanusított roppant visszaélések elégtelenséget keltettek.

A felemelt adó, mit a katonaság megkésztetése tett szükségessé, a pénzügyi viszonyok teljes zátonyra jutását eredményezte. A francia háborúkban a nemzet 200,000 katonát és 100 millió forintot áldozott. Ifjusága ott vérzett el a csatatereken, s a rút háladatlanság miatt épen nem lelkesült a hadi élet után.

Ily viszontagságos jelenben még jobban domborodik ki az idők távolából a kuruc kor nagysága. Számos ének tündöklik a Rákócziak dicsőségén, a régi kor hajdúi nemzeti hőskövé magasulnak. A magyar testőrség is kurucos mentéjével dicsekszik. A mult ragyogásán épül a sivar jelen, de egyben vigasztalódik is.

Járulnak, mert bizonyos, hogy manap gyűjtésből nagyobb szerű emlékművet nem lehet egy-két hónap alatt létesíteni, évek kellene ahhoz, melyeknek folyása alatt Nyitra megye saját kegyeletadóját leróhatja, s azután a vármegyei közönségnek újabb megterhelése nélkül állhat be a trencsényi emlékmű előmozdítói közé.

A mi már a különböző árnyalatú, úgymint zsidó, zsidó-szabadkőmíves, radikális, demokrata stb. haladópartii körök vélekedését illeti, azzal kár törődni. Ezek a körök és sajtójuk megvetésnél egyebet nem érdemelnek.

Elmebetegek családi ápolása Nyitra vidékén.

Közismeretű a meglévő elmeegógyintézetek túlszűfolttsága hazánkban, ami az újabb betegek elhelyezésének akadályát képezi. A szűfolttság fő oka, hogy ottan sok olyan és a zárt intézetekbe nem is való beteget kell ápolni, mert nincs, aki az intézetet kívül gondját viselje; a törvény azon intézkedését, hogy a nem közveszélyes betegeket és ártalmatlan hülyéket a községek kötelesek ellátni, a szegényügy mai rendezetlensége mellett nem lehet végrehajtani. Azért az intézetekben éveken, sőt évtizedeken keresztül ápolat és ez okból felhalmozott betegek újabb elmebetegek felvételének útjában állanak. Újabb, különösen kisebb intézetek felállítására nem segít a bajon, mert ezek is rövid idő alatt megtelnek; a kormány ez okból az elmeegógyintézetek beteg anyagának gyökeres és állandó elvezetésére határozta el magát, a külföldön: Belgiumban, Franciaországban, Skóthionban már korábban megkísérelt és a szakemberek közlése szerint mindenütt bevált családi ápolás útján.

A családi ápolás célja azon teljesen nyugodt, nem közveszélyes és kellően megfigyelt elmebetegeket, akiknél a betegség lezajlott, egyes családokba ápolás végett átadni. Minden erre vállalkozó család kapna két egynemű beteget, akik a családdal együtt élnek; olyan élelmezést, lehetőleg ruházatot kapnának, mint a család többi tagjai, velük, ha munkabírók, a házi és mezőgazdasági, s ahol lehet ipari munkában résztvennének. A kihelyezés alapfeltétele, hogy a vállalkozó család olyan lakással bírjon, hogy a két beteg külön, alvó helyiséget kapjon.

Az eszme gyakorlati keresztülvitele céljából a m. kir. belügyminiszterium megbizta *Konrád Jenő* drt, a lipótmézei állami elmeegógyintézet igazgatóját, hogy Nyitra vidékét tanulmány tárgyává tegye, alkalmas talajnak mutatkozik-e a családi ápolás meghonosítására. A nevezett igazgató úr a közigazgatási hatóság vezetése mellett miként lapunk múlt számában jelentettük, május hó 31-én szemügyre vette a Nyitra környékbeli községeket, s különösen azokat, ahol túlnyomólag kiscgazdák és földművesek laktak. Nézete szerint a lakásvizonyok a legtöbb községben a czélnak kedvezők, úgy, hogy ha vállalkozók jelentkeznek, a családi ápolást meg lehet kezdeni.

Az eszme elszegényedett községeink anyagi felvirágoztatása szempontjából sokkal nagyobb horderővel bír, mintsem az első pillanatra látszanék; mert az állam minden beteg után fizet az ápoló családnak naponként 1 koronát, vagyis évenként két beteg után 730 koronát; már most, ha vesszük, hogy egy községben sikerül 50 beteget elhelyezni, ez évenként a községbe 18,250 korona készpénzben befolyó jövedelmet jelent.

Mily horderővel bír a községek felvirágoztatására ily mérvű jövedelmi forrás, azt legjobban tudják mérlegelni a községek vezető férfiai, akiknek a községi háztartásokba betekintésük van. Felhívjuk azért a lelkész, az orvos, a tanító urakat és a községi előljárók figyelmét ezen a községek jövedelmének fokozására alkalmas és alapjában véve emberbaráti intézményre.

A megvalósulás legnagyobb akadálya a másutt tett tapasztalatok szerint az, hogy a nép,

különösen a módosabbak az elmebetegektől idegenkednek, így *Lierneux*-ben Belgiumban, a hol *Gheel*, a legrégebb ilyenmő Colonia mintájára, a családi ápolást be akarták hozni, maga a polgármester, *Pándy dr.* honi elmeorvosunk közleménye szerint, úgy nyilatkozott, hogy „semmi sem ragadósabb, mint az elmebaj (ami azonban nem áll), azért, míg ő a polgármester, nem hoznak boldogdot *Lierneux*-be.“ Dacára ezen nem biztató kijelentésnek, a colonia létesült s a községben 15 év múlva 430 beteget ápoltak.

A családi elmebeteg ápolás legrégebb telepe az Antwerpen melletti *Gheel* egy szentnek, *Dymphna* martír (május 15.) kultuszából évszázadok előtt keletkezett, s ma a virágzó községben 2000 elmebeteg él. Újabb, nagy elmebeteg coloniái vannak Franciaországnak *Laguerben* és *Dun*-ben, a hol az intézmények szintén beváltak; az elmebetegek családi ápolása a községek felvirágoztatásához hozzájárult, amennyiben azt észlelték, „hogy a colonia nyomán a lakosság kulturája emelkedik, tehát a dementia intelligentiát produkál, a lakosság anyagilag boldogul, ami minden kulturális haladásnak legfőbb mozgatója.“ *Dunben* a községi iskola igazgatójának nyilatkozata szerint a lakosság a csödbe jutott bányák megszűntével nagy szükségbe került, de a lakosság a családi ápolás behozatalával a községnek jutott jövedelem révén kezd megnyugodni, az elmebajosok semmi veszedelmet nem csinálnak, senki sem fél tőlük. (*Pándy dr.* közlése.)

Nálunk az első, elmebetegeket ápoló colonia *Kis-Küküllő* megyében, *Dicső-szentmárton* nagyközség környékén létesült, ahol ez idő szerint több mint 200 beteget ápoltak, azért a községek vezető férfiai, akik az ápolás ezen nemének behozatala körül bármely tekintetben aggályokat táplálnak, az említett város környékén fekvő községekhez a szerzett tapasztalatok megismerése végett fordulhatnak.

Különben a nyitrai kórház igazgatója az érdeklődőknek szívesen ad felvilágosítást és elfogadja a kórházban, a délelőtti folyamán az ápolásra vállalkozó családok bejelentését.

Ujdonságok.

Szent Erzsébet centenáriuma. Árpád-házi Szent Erzsébet hétszázados jubileuma alkalmából *Izabella* cs. és kir. hercegasszony és *Vaszary* Kolos bíboros hercegprímás a következő fenkölt szellemű lelkesítő szöveget intézik az ország közönségéhez:

Magyarország ebben az évben ünnepli Szent Erzsébetnek, az Árpád-házból származott király leányának hétszázadik születésnapját.

Megünneplésére Pozsonyból, hol Szent Erzsébet bölcsőjét ringatták hatalmas mozgalom indul ki, mely elhatol az ország legszélső határáig, átöleli az egész hazát, sőt felhat a trónnak számolyaig is, magát Ő csász. és apostoli királyi Felségét nyerve meg legfelsőbb védőül.

Lelkesítő szöveget hallatszik a magas Kárpátoktól a kék Adriáig; hatoljon be e kiáltó szó a szivekbe is, hevítse és buzdítsa azokat tevékeny hitéletre és egy Istennek tetsző jótékony műalkotására, Szent Erzsébet emlékére és dicsőségére.

S valóban, melyik magyar nő Szent szől hangosabban szíveinkhez? Tekintsük benne akár a leányt, a hitvest, az anyát, vagy a fejedelemt, mindig a női erények példányképe gyanánt áll előttünk; de mégis legmeghatóbb akkor, midőn a keresztény felebaráti szeretetet gyakorolja. Ő kinek az összes földi javak jutottak osztályrészül, legnagyobb boldogságát abban lelte, hogy azokat másokkal megosztotta s így a szereacsétlének támasza lehetett.

S midőn a szegények miatt maga is a nyomorba jutott, azt a keveset is megosztotta velök, mit koldustarisznyája még magában foglalt.

Róla, a szentről, a szenvedőről akarunk

megemlékezni ebben a jubileumi esztendőben s felidézni emlékünkből szent életét, Isten akaratán való megnyugvását, akkor, midőn résztveszünk abban az egyházi ünnepben, melyet a püspöki kar fog elrendelni s melyre a pápa Ő Szentsége rendkívüli kegyelmeket ígért.

De emlékezzünk meg róla az által is, hogy példáját követve, annak a jótékony múnék létrehozása érdekében aldozzunk, melyet Pozsonyban a nagy Szentnek otthonában létesíteni szándékoznak. Szent Erzsébet nevében könyörgünk kegyes adományokért; nemcsak a gazdagok ajándékaiért esedezünk, de kérjük a szegények filléreit is a szent Evangelium szavai szerint: „Adjatok és adatik nektek“.

Különösen hozzátok Erzsébetekhez, kik a Szentnek nevével viseltek, fordulunk keresetünkkel, karoljátok fel szeretettel e magasztos emlékünnp eszméjét, mozdítsátok elő — kiki a maga körében és legjobb tehetsége szerint — ezt a kegyeletes ünnepet.

Legyen ezen országos ünnepség nemcsak tanubizonyossága vallásos érzületünk bensőségének, de hazafias kegyeletünk mélységének azon áldott lelkű királynénk iránt is, ki Szent Erzsébetet vallotta védőszentjének.

Szálljon Szent Erzsébet közbenjárása által áldás szerett hazánkra, de kivált a magyar nőkre!

Izabella főhercegnő.

Vaszary Kolos,
bíb. hercegprímás.

A kormány kitüntetése. A haladópartii lapok által világgá bocsátott válsághíreknek legfényesebb cáfolata az a kitüntetés, melyben a nemzetével együtt jubiláló király a kormány tagjait részesítette. Arra van példa, hogy alulról bukó miniszterek királyi kitüntetést kapnak, de felülről bukók legteljebb kegyelemben való felmentésben részesülhetnek.

Azért a hivatalos lap június 6-diki száma, mely hírül hozta *Wekerle* Sándor miniszterelnöknek a *Lipót*-rend nagykeresztjével való kitüntetését, *Kossuth* Ferenc, *Jekelfalussy* Lajos, gróf *Zichy* Aladár, *Josipovich* Géza, *Günther* Antal minisztereknek és *Justh* Gyula képviselőházi elnöknek belső titkos tanácsosokká való kinevezését, ország-szerzte örömet keltett.

Minket főképp gróf *Zichy* Aladár, Ő Felsége személye körüli miniszternek, a néppárt illusztris elnökének kitüntetése örvendeztet meg. Ennek a fiatal, de a magas kor tapasztalata és megfontolásával rendelkező politikusnak nincs alkotó hatásköre az ő hivatalos minőségében, van azonban annál fontosabb szerepe a kormány alkotó hatáskörének előkészítésére, annak az útnak az egyengetésére, melyet az országos ügyeknek meg kell tenniök, a míg a miniszteriumi hivataloktól a trónig eljutnak. S gróf *Zichy* Aladár ezt a szerepet teljes odaadással s ügyes tapintattal tölti be, s e közben még ráér arra is, hogy pártjának dolgait bölcs körültekintéssel, s ernyedetlen buzgalommal intezze.

Adja Isten, hogy a kitüntetett politikusok még sok nagy szolgálatot tehessenek királyuknak és a hazának!

Személyi hírek. *Dr. Smialovszky* Valér, Trencsén vármegye főispánja, családjával állandó tartózkodásra *Rajecz*-földre utazott. — *Dr. Tóth* János, kisebb papnevelőintézeti igazgató, a kinek e hó 6-án kellett volna hazaérkeznie, orvosainak tanácsára egyideig még *Görzben* marad. Minthogy szerkesztőségünkben sokan kérdezősködtek szeretett volt kartársunk állapotáról, megnyugtató közölhetjük, hogy a beteg még mindig nagy kiemeletet igényel, s főleg ezért nem akarják őt az orvosok kitenni az út fátadalmainak.

Esküvő. *Ifj. Csordás* István okl. gépészmérnök, ersekujvári fűtőházi mérnök f. h. 4-én Nyitra-számokréthen oltárhoz vezette *Blaskovich* Mariska úrhölgyet, *Blaskovich* Gyula birtokos és megyebizottsági tag leányát. Násznagyok voltak a menyasszony részéről *dr. Petrikovits* Kálmán járási orvos, a vőlegény részéről *Sommer* Károly okl. gépészmérnök. Vőfélyek: *Br. Majthényi* Jó-

zsef dr. Kovács Béla kir. alügyész, dr. Csordás Elemér, Ulbrich Rezső és Uhlcoserm Ödön. A templomi szertartást 40 teretű lakoma követte a menyasszony szüleinek vendégszerető házában. Azután a fiatalság tánca perdült, melyhez a zenét Galbavy János nagytapolcsányi cigányprimás zenekara szolgáltatta. Másnap a fiatal pár elutazott.

A koronázási jubileum Nyitrán. Ó Felsége megkoronázásának 40 ik évfordulóját fényesen ülték meg. A jubileum előtti napon este 1/2 8 órákor megkondultak a város összes templomainak harangjai, hatalmas zengésük ünnepi hangulatot vitt be a leszálló est csendjébe. A székesegyházban az ünnepen *Bende Imre* püspök pontifikált a *Te Deum*-os szentmisén, melyen a hivatalok tisztviselői testületileg, a honvédtisztikar teljes számmal voltak jelen. Mire után az ezen alkalomra kiegészített székesegyházi kar, *Dusinszky* Lipót Királyhymuszát adta elő. A tanintézetekben ünnepélyeket tartottak, a nap jelentőségét méltató beszédekkel.

Miniszteri biztos érettségén. A trencsényi kir. kath. főgymnasiunban június hó 17. 18. és 19-én tartják meg a szóbeli érettségi vizsgát, melyhez a kultuszminiszter, miniszteri biztosnak és elnökhelyettesnek dr. *Dudák* János, c. apátot és budapesti egyetemi tanárt küldte ki.

Esperesi kinevezés. *Pápai* András, barosszéai plebánost és kerületi titkárt a megyés püspök úr a barosszéai esperesi kerület helyettes esperesévé nevezte ki.

Halálozás. *Zatkovics* Antal, volt chinoráni jegyző, *Zatkovics* Károly nyitrai székfőnöki és *Zatkovics* Antal hegyeshelyi plebánosok édes atyja, életének 85-ik évében Hegyeshelyen a halálköltök szentségeinek ajtatos felvétele után elhunyt. Nyugodjék bekeben.

Konkurzus. A nyitrai püspöki kisebb és nagyobb papnevelő-intézetbe való felvétel f. é. július hó 1-én történik. Azon ifjak, kik a gimn. 4., 5., 6., 7. osztályát elvégezték, vagy az érettségi vizsgálatot sikerrel kiállították, keresztlevelel, bérmentési és iskolai bizonyítvánnyal ellátva f. hó 30-án délelőtt az Egyházmegyei Irodában jelentkezzenek. A felvételi vizsgálat július 1-én d. e. ugyanott fog megtartatni. A kik a fentemlített két napon ingyen ellátásra számot tartanak, forduljanak előzetesen eziránt a kisebb papnevelő-intézet igazgatóságához.

Iparossegédek kitüntetése. A múlt esztendő augusztusában a budapesti Orsz. Kath. Legényegyesület ötvenéves fennállása jubileumán az ország összes kath. legényegyesületeinek bevonásával munkakiállítás rendezett. Résztvevő a nyitrai kath. legényegyesület is. A kiállítás teljes eredményét csak a napokban hirdették ki, mely a nyitrai kiállításra igen örvendetes. Bronzérmet — *Jedlicska* Gyulán kívül, kinek kitüntetéséről az Országos Ipartestület részéről már megemlékeztünk — nyert még *Rutkovszky* József lakatossegéd „kiváló munkájáért a kereskedelemügyi m. kir. minisztertől.” Kiállítási tárgya volt egy vasból kovácsolt remek rózsaszággal díszített keret. Igen csinos kivitelű emléklapokat kaptak a kiállításról *Simek* Antal szabó reverendáért, *Barinka* Nándor szabó felöltőért, *Kostyal* Pál bádógos fűszertartóért, *Kutalik* János esztergályos kis esont-rokkaért, *Mikács* János, *Rozner* Béla, *Tyepliczky* István cipészek különféle cipőkért. — Az érme és emléklapok átadása legközelebb ünnepség keretében fog megtörténni.

Erdősi Imre a branyiszközi hős emléktáblájának Selmeczbányán folyó hó 9-én végmenő leleplezési ünnepén Nyitra várost *Faschler* Ferenc polgármester fogja képviselni.

Oltáregyleti közgyűlés. A nyitrai oltáregylet ma vasárnap délután fel 4 órákor tartja a keresztény munkás-egyesület helyiségében (Vármegyeház-tér 8. sz.) rendes közgyűlését, s egyúttal megnyitja az évi kiállítását. A közgyűlés tárgyszorozata: elnöki jelentés, titkári és pénztári jelentések, a számvizsgáló bizottság jelentése, a tisztviselői kar és az igazgató-választmány választása. Dr. *Francisey* Lajos „Királyi kihallgatások” cím alatt előadást fog tartani, mely után megnyílik az egyesület kiállítása. A közgyűlésen *Bende* Imre püspök úr fog elnökölni. Az egyület kiállítása a megnyitás után esti 7 óráig és a következő három napon, június 10., 11. és 12-én délelőtt 9—12, d. u. 3—6-ig tekinthető meg. Úgy a közgyűlésre, mint a kiállításra ez úton is felhívjuk a közönség figyelmét.

A Katolikus Kör mulatsága. A nyitrai kath. kör f. hó 29-én (szent Péter és Pál napján) d. u. nyári mulatságot rendez a zobori zárdában. Az előkészületek megtételén körülbelül 40 tagból álló rendezőbizottság serénykedik, mely körülmény már magában véve is garanciát nyújt a mulatság sikerét illetőleg. A tánc d. u. 6 órákor kezdődik, de remélhetőleg már a dél folyamán is több szórakozni vágyó család fogja felkeresni a mulatság színhelyét, amit annál is inkább megtehetnek, mert a rendezőbizottság gondoskodott róla, hogy a zárda vendéglőjében kifogástalan ételek és italok álljanak a vendégek rendelkezésére. Aki tehát a társas ebédén is részt akar venni, az jól teszi, ha a kör szolgálatán levő iven előre bejelenti, hány személyre szóló ebédre reflektál. A meghívók még e hét folyamán mennek szét. A rendező bizottság azoknak, kiknek vidéken lakó rokonai, ismerősei vannak, módot nyújt arra, hogy azokat is meghívassák. A Kath. Kör szolgálatánál u. i. még egy tv van, a melyre ki ki feljegyezheti ismerőseinek címét, kiknek meghívásáról azután a rendező bizottság gondoskodik.

Alakuló gyűlés. A ker. szocialisták által kezdeményezett önszervező hitelszövetkezet június 16-án d. e. 16-án d. e. 11 órákor a ker. munkásegylet (Vármegyeház-tér 8. sz. alatt) nagytermében alakuló gyűlést tart. Tisztelettel kérem mindazokat, kik részvényeket jegyeztek, illetve az alakuló gyűlés napjáig részvényeseknek jelentkezni fognak, hogy az alakuló gyűlésen, mely a tisztikart választja s az alapszabályok fölött határoz, pontosan megjelenjen szíveskedjenek. A gyűlésen vagy előtte mindenkinek módjában áll fölvilágosítást kérni s esetleg visszalépni. Egyébként a jegyzett részvények aláíróját a hitelszövetkezet szabályai kötelezni fogják. Szteszkál József, a ker. m.-egyes. elnöke.

A nyitrai r. kath. főgymnázium tanulmányi kirándulása. A főgymnázium IV., V., VI. és VII. osztályának ifjúsága, június 5-én tanárainak vezetése alatt tanulmányi kirándulást tett Bajmócra. Útjában mindenütt — úgy a Gróf Pálffy-uradalom, valamint a privigyei piarista gimnázium tanári kara és Czocher Kálmán főszolgabíró részéről — a legnagyobb előzékenységgel, vendégszeretettel találkozott. Három vasuti kocsit töltött meg az ifjúság, melynek vidámságától hangos lett a máskor egyhangú nyitra-privigyei vonal. A vidám hangulat tetőpontját érte el, midőn a fiatalság a kocsii állomáson beleugrált a gróf Pálffy-uradalom szalmával bélelt nagy teherkocsijaiba. 20—25 tanuló ült, kuporodott, szorongott, ahogy jött egy-egy kocsi. A kirándulás fénypontja a bajmóci vár meglátogatása volt. Körülbelül két óra-hat óra között az ifjúság a várkastélyban, ahol a történelmi nevezetességű múzeum és emlékek szemlélésével alig tudott betelni. Delben a fürdőben fiatalos jó étvágygyal fogyasztotta el ebédjét. Délután víg énekszóval gyalog átrándult Privigyére, ahol a piaristák templomának és házának meglátogatása után, a polgárság nagy érdeklődése közben a sörkertbe vonult s vacsorához látott. Kirándulásokon ugyanis a fiatalságnak az érdeklődésével legfeljebb a mesés étvágya vetekedhetik. Este hétkor egy tanulságos és kedves nap tapasztalataival és emlékeivel megrakva szállt föl a vonatra, a mely rövid ideig még hangos volt a jó kedvtől, de az éj sötétségével együtt lassankint csakhamar csönd borult a kocsikra, amelyekben az elszenderedő diákok álmlukban valószínűleg visszaidéztek azt a sok szép dolgot, a mely egész napon át annyi édes órát szerzett nekik. Este 11 órákor kegyetlen hang, a kalauzé, zavarta meg az édes nyugalmat: Nyitra! Kiszállani. Kiki siet haza. Rövid az éj, holnap visszazökken a diáknép a mindennapi prózába: Előadás lesz.

A ker. szocialisták ünnepélye. A Nyitrai Keresztény Munkás-Egyesület 1907. évi június hó 9-ikén vasárnap, a Zobori zárdában, házalapja javára táncal egybekötött nyári mulatságot rendez a következő műsorrall: 1. Diszfonulás zenekísérettel. 2. Gyülekezés az egyesület helyiségeiben. Indulás 3 órákor. 3. Versenykuglázás három értékes díjjal. 3. Cseresznye-szüret. 4. Este hat órákor: „Honvágy”. Zeneje *Zsakovszky* tól. Énekl az egyesületi dalárdá. 5. „Fülemile”. Költemény Arany Jánostól. Szavalja *Schvachó* Vilmos r. t. 6. „Kérdi lelkem...” Nép-dal. Énekl az egyesületi dalárdá. 7. „A fogadás”. Hangay Oktávótól. Cigányos kiejtéssel előadja: *Urbanek* István r. t. 8. „Hej Csetnoky, Csetnoky!” Nép-dal. Énekl az egyesületi dalárdá. 9. „A fufangos cigány”. Költemény. Szavalja *Arnold* József r. t. 10. „Szién-hangok”. Zeneje *Silchert* tól.

Énekl az egyesületi dalárdá. 11. „A cimbalmos”. Költemény. Szavalja: *Bariczky* Lajos r. t. 12. „Bűvész-mutatványok”. Előadják: *Csum-Csum*, *Haj-Maj* és *Vaj-Haj* japán művészek, kik leg-hajón érkeznek meg. 13. Trefás tombola 500 értékes tárggyal. 14. Tüzi játék. 15. Tánc kivilágos kiviradtig. Belépő-díj személyjegy 1 kor. Kezdeté délután 5 órákor. Kedvezőtlen idő esetén a nyári mulatság június 16-án tartatik meg.

A kulturpalota érdekében. A Felvidéki Magyar Közművelődési Egyesület elnöksége kérvényt nyújtott be gróf *Apponyi* Albert vallás- és közoktatásügyi miniszterhez, melyben arra kéri a minisztert, hogy a koronázási jubileum emlékére építendő kulturpaloták közül egyet az egyesület székhelyén, Nyitrán létesítsen. A terjedelmes megokolt kérvényt gróf *Edelsheim-Gyulai* Lipót elnök, dr. *Gyürky* Géza ügyvezető alelnök és *Clair* Vilmos főtitkár írták alá. Ezen lépés után, melyet joggal várhattunk a FMKE-től, most már az van hátra, hogy az egyesület elnöke a saját személyes összeköttetéseit is értékesítse az ügy javára, s a város és a vármegye illetékes körei is vessék latba befolyásuk súlyát.

A tékozló fiu. Ismerjük a példabeszédet róla. Megkapó, hatalmas alkotás. Ezt dolgozta át mindenkep sikerült színjátékká *Dr. Madarász*. Még sikerültebbé teszik a darabot a szereplők lelkiállapotát hűen kifejező zenerészek, melyek *Auber* hasoncímű operája alapján készültek. A kitűnő négy felvonásos színjátékot a minap volt alkalmunk végighallgatni a helybeli kath. legényegyesület törekvő tagjainak ügyes előadásában, melyet elnökük, *Dr. Bathány* Vilmos gróf koadjutor püspök úr ó méltóságának névünnepe alkalmából rendeztek. A darab főszereplői: az atyjától örökséget követelő, majd tivornyázó, aztán rabszolgaságra jutott, végül atyjához megtérő *Azael* (*Kozák* István), kit a ravasz, könnyen élő egiptomi ifju, *Amenofisz* (*Mailing* Jenő) csalogat és pórázon vezet, míg rabszolgaságra nem jut-tatja; a zsidó nép feneketlen romlottsága miatt a pusztába menekülő *Eleazar* (*Nagy* Sándor), az önmagához következtelen egiptomi főpap (*Barinka* Nándor), ki *Azael* rabszolgaságra itéli és a két-szinű, a becsületest játszó, de azért „minden pisz-kot ügyet nemesen pártfogó” korcsmáros, *Thara* (*Simek* Antal). A szereplők valamennyien dícsé-retre méltó igyekezettel alakítottak. A rendezés hangulatos és stilszerű volt. A zenei részek igen értékes zenei szépségeken bővelkednek, melyeket azonban a rekkenő hőség miatt nem mindig sikerült teljesen kidomborítani.

A munkások rokkant és nyugdíj-egyletéből május hó folyamán a nyitrai 122-ik főközpontnál a következők iratkoztak be: *Gyurcsina* Rezső, *Buránszky* József mozdonyvezetők, *Panfner* Józsefné házi feladatokkal fogl., *Macho* Ágnes cseléd, *Zuber* Ágoston raktárnok, *Hajdu* Péter főpincér, *Valkó* József fakereskedő, *Lustig* Jakab pénzbeszédő, *Kolárik* Ferenc molnár. A tagok létszáma 317. A hivatalos óra vasárnapon-kint d. e. 11—12 óráig a ker. munkásegylet (Vármegyeház-tér 8. sz.) irodájában.

A nyitrai róm. kath. elemi népiskolák záróvizsgáinak sorrendje. A) a IV. ker. főiskolában: Június hó 10-iken d. e. az I—II. egyesített osztály biztosok: *Glósz* Lipót és *Duboviczky* Imre. Június hó 10-én d. e. a III., VI., V., VI. egyesített osztály bizt.: *Kondor* István és *Kiss* Mihály. B) a belvárosi főiskolában: Június hó 11-iken d. e. a IV. oszt. bizt. *Faschler* Ferenc és *Horvát* Sándor. Június 11-én d. e. a III. oszt. bizt.: *Crausz* Vince és *Huszár* István. Június hó 11-én d. u. a II. a) o. bizt.: *Simonffy* Gyula és *Tomaschek* János. Június 11-én d. u. az I. b) oszt. bizt.: *Markovics* Sándor és *Ocskay* László. Június hó 12-én d. e. a II. b) oszt. bizt. *Dr. Bangha* István és *Kostyal* Pál. Június 12-én d. e. az I. a) oszt. bizt.: *Freissberger* Viktor és *Arnold* Bálint. C) a belvárosi leányiskolában: Június hó 13-ikán d. e. 10 órákor az óvoda, bizt.: *Vágner* József és *Crausz* Vince. Június 13-án d. e. a IV. oszt. bizt.: *Czeizel* Gábor, *Dr. Biringer* Ferenc és *Simonffy* Gyula. Június 13-án d. u. az I. a) o. bizt.: *Faschler* Ferenc és *Riszner* Károly. Június 13-án d. u. a II. a) oszt. bizt.: *Rédeky* Géza és *Rasskó* Timót. Június 14-én d. e. az I. b) o. bizt.: *Kondor* István és *Kostyal* Pál. Június 14-én d. e. a III. a) és IV. a) oszt. bizt.: *Glósz* Lipót, *Palásthy* Vilmos és *Feitscher* Ernő. Június 14-én d. u. a III. b) oszt. bizt.: *Kubinyi* Endre és *Huszár* István. Június 14-én d. u. a II. b) o. bizt.: *Kiss* Mihály és *Paschek* Viktor. Június hó 15-én d. e. a III. c) o. bizt.: *Dr. Bangha* István és *Sarlay* Ádám. — A vizsgák délelőtt 8 órákor

és delután 2 óraker kezdődnek. Az ünnepélyes hálaadó istentisztelet június hó 22-ik napján az értesítők és bizonyítványok kiosztásával tartatik meg.

A nyittravárosi szepítő egyesület f. évi május hó 29-én számolt el a szigeti vas-híd építési költségeivel. Az elszámolás szerint a híd-állítási összes költsége 3004 kor. 70 fillért tett ki, a múlt hét végén létesített aszfaltozott vas-beton-padlózatot azonban az egylet igazgatója Morton József úr ajándékba készítette az egyesületnek. Morton Józsefnek ezen nagyobb mérvű áldozatkészségeért és ügybuzgalmaért a választmány jegyzőkönyvi elismerést és köszönetet szavazott, úgyszintén jegyzőkönyvi köszönet szavaztatott azon nemeskeblű adakozóknak is, akik bőkezű adományaikkal a híd felépítését az egyesületnek lehetővé tették. Adakoztak pedig: Bende Imre nyitrai püspök úr öngyméltósága 200 kor., a nyitrai székeskáptalan és a nyitrai nagytakarékpenztár 100—100 kor., a kereskedelmi és hitelintézet és Herberth János 50—50 kor., Batthyány Vilmos gróf 40 kor., Árpási Imre és Kútvaszer István 30—30 kor., Engel József hagytaék, Faschler Ferenc, Jeszenszky Alajos, Juhász Sándor, dr. Paganini Róbert, Riszner Károly, Seeber Vince és Strehammer Antal 20—20 kor. Barta János, Craus Vince, dr. Ehrenfeld Gyula, Gosztonyi Gyula, Huszár István, Jánoska János, Juhász Vince, dr. Klobusiczky Károly, Kramer Jeanette, Lőrinczy Gyula, Neumann Henrik, dr. Puchovszky Bálint, özv. Ronchetti Józsefné, Ronchetti Oszkár, Rutkovszky János, dr. Stein Emil, Verő Zsiga, dr. Weisz Vilmos 10—10 kor., Nyulassy Sándor 8 kor., Bieliczky Elek, Ferenczy József, Gyulai Mihály, Klein Gyula, Ötvös Ödön, Szirányi Géza 5—5 kor., Pollák Miksa 3 kor., dr. Babó Tivadar, Gyürky Ferenc, dr. Munels Lajos 2—2 kor. és Boróczy Márton 1 kor. Az adományokból befolyt 988 kor. összeget Nyitra város a szepítő egyesületnek, az Erzsébet-út rendezésénél felmerült 1600 kor. költség megtérítésével 2588 koronára emelte. A legközelebb megoldandó feladatnak a megyeházától a szigetig terjedő úttest rendezése tűzött ki, melynek rendezése azonban csak a megyeháza bontási munkálataival kapcsolatban lesz létesíthető.

Vasuti állomások bővítése. A nyitrai vasuti állomás kibővítése után, melyet évről-évre növekedő forgalom tett szükségessé, sorra kerül a privigye—érsekújvári vonalon fekvő más állomásoknak is az átalakítása. Így legközelebb Nyitraivánka, Komjáth és Nagysurány fognak bővítettni, hogy a forgalmi igényeknek a vonal elsőrangúsítása esetében is megfelelhessenek.

Tanulóitjak babérai. Az érsekújvári főgymnasium tanulóifjúsága tanárainak vezetése alatt részt vett a székesfehérvári tornaversenyen, s ott babérokat aratott. Különösen a fűlcs labda dobálásban tündek ki az ifjak, s a versenynek ezen nemében az összes ott jelen volt intézeteket felülmúlták. Számos ezüstérem és több oklevél tesz dicséret bizonyítást az érsekújváriak fegyelmességéről és bravúros ügyességéről.

Baross Gábor szobra Zsolnán. A zsolnai ipartestület mozgalmat indított Baross Gábor volt kereskedelmi miniszter emlékének megörökítése iránt. Az e célból megalakult Baross-emlékbizottság vednökségét dr. Smalovszky Valér, Trencsénmegye főispánja vállalta el.

Juniális. A trencsényi tornaegylet folyó hó 16-án galamblövészettel egybekötött nyári mulatságot rendez az ottani katonai lövöldében.

Ünnepély Bánkeszin. Az érsekújvári kerület papsága f. hó 4-én tartotta tavaszi gyűlését Bánkeszin. Ez alkalomból áldotta meg az ujonnan restaurált és kifestett templomot Dr. Andor György esztergomi praelatus kanonok, főegyházmegyei irodaigazgató az egész kerület papságának segédkezése mellett. Az ünnepi szt. beszédet Kraffszky József óhaji esperes-plébános mondotta. A templomot a hívek, jöllehet hétköznap volt, zsúfolásig töltötték meg. Az ünnepélyen részt vett a járás főszolgabírája Frideczky Béla, és Zachariás Béla nagysurányi postafőnök. A templomi ünnepély után a plébánián barátságos ebéd volt, melyen persze felköszöntőkben sem volt hiány. Az első felköszöntőt a háziúr, Biringer János mondotta, a templommegáldást végző praelatus-kanonok úrra, megköszönve neki a saját és hívei nevében szíves fáradságát, éltette őt, valamint a többi jelenlévő paptestvéreit és vendégeit, a kik az ünnepély fényét részint közreműködésükkel, részint jelenlétükkel emelték. Azután Öméltósága éltette a házi urat, kijelentve, hogy örömmel jött Bánkeszire, mert tudja, hogy papja rövid plébánoskodása alatt is sokat tett

híveiért. A nép jólétének alapját megvetette a szövetkezetekkel, közreműködésével épült a róm. kath. iskola, melyhez fogható az egész vidéken nincs, s föltette reá a koronát, midőn az Isten házat rendbehozta s Istennek méltó hajlékává tette. Utána fölszóltat Dr. Machovics Gyula kerületi jegyző, éltette a jelenlévő járási főszolgabíró, Frideczky Bélát, a ki rövid ittléte alatt mindenki tiszteletét és szeretetét érdemelte ki magának. Beszéltek még Seyler Károly kerületi esperes Fábrián János pozsonyi kanonokra, a ki ma utó-jára jelent meg a Coronán mint a kerületi papság tagja. Ezt megköszönte a kanonok úr, kérve paptestvéreit, emlékezzenek meg róla szt. miséikben, ígérve, hogy ő sem feledkezik meg azokról, a kiknek 25 esztendőn át lelkiatyja volt. A felköszöntők sorát befejezte Kraffszky József óhaji esperes, éltette a kerület papságát, a kiknél ő, szomszéd, épült azon a testvéri szereteten, a mely a kerület papsága között uralkodik. — Az előkelő társaság egész estig maradt a vendégszerető plébánián, midőn egyeseket a menetrend, másokat pedig a sötét est és az egész napi eszözés által megromlott utak kényszerítettek a hazamenetelre.

Uj pénzügyörtség. Érsekújvárott folyó hó 1-vel új pénzügyőri biztosi állás rendszeresített, melynek hatáskörébe az érsekújvári, vág-sellyei és nagysurányi pénzügyi szakaszok osztattak be.

Daloskőri tánceste. A negyedi kath. Kör kebeléből alakult „Daloskőr“ múlt vasárnap szavalatokkal és dalokkal egybekötött táncestet rendezett. A daloskőr ezen első fellépésének teljes sikere Holzer János róm. kath. tanító érdemnyes ügybuzgóságának köszönhető. A változatos műsor ez volt: 1. „Isten áld meg a magyart“, előadta a daloskőr. 2. „Celli bucsú“, szavalta Szabó Teréz. 3. Göre Gábor bíró úr tapasztalataiból, előadta Szmicsek Lajos. 4. „Elmegyek és nem tudom“, „Peng a kasza“, előadta a daloskőr. 5. „A határon“, szavalta Atkari András. 6. „Rég verim rá a magyart a teremtő“, előadta a daloskőr. 7. „A haza“, szavalta Takács Juliska. 8. Magán-dalok Zimay Lászlótól, harmonium kíséret mellett énekelte Morvay Mihály. 9. „Biztos hely e vadásztanya“, előadta a daloskőr. 10. „Szent Emerentiána szűz és vértanu“, szavalta Babóthy Erzsébet. 11. „Szeget-szegeg“, szavalta Matusz Mihály. 12. „Nevettető“: Egyes községek jellemgeografiája, előadta Berecz Mihály. 13. „Szózat“, előadta a daloskőr. A kiválóan sikerült tánceste tiszta jövedelme 54 korona.

Bucsünnep. Az érsekújvári Flenger-intézet Fábrián János tiszteletére folyó hó 8-án bucsünnepet rendezett. A műsor énekek, színelőadás és szavallatokból állott. Színre került az „Évszakok bucsuja“, „A róza és a gyümölcsök“, „Szeut Péter az ég kapuján“. Végül gyönyörű előkép fejezte be a kitünően sikerült ünnepet.

Uj közegészségügyi lap. Fodor G. Géza fővárosi fertőtlenítő tiszt „Égészséggyőr“ cím alatt közegészségügyi lapot indított, melyben a fertőző bajok és járványos betegségek, s az ezek elleni védekezés módjával akarja a közönséget megismertetni. A mutatószám a tudóvérések, a fertőtlenítőket kiképző tanfolyam, a hazai nyaralóhelyek, a mintatejgazdaságok s más közérdekű kérdésekről közöl hasznos tudnivalókat. Megjelenik havonként egyszer. Megrendelhető Budapesten, IX. ker. Gyáli-út 3. szám. Előfizetési díj 1 évre 5 kor. fél évre 2 kor. 50 fillér.

Államsegély egy főgymnasium-nak. A vallás és közoktatásügyi miniszter jóváhagyta az Érsekújvár város közönségével az ottani községi katolikus főgymnasium fentartását tárgyaló szerződést, melynek értelmében az eddigi 16 ezer koronás államsegély évi 32 ezer koronára emeltetett fel. A felemelt segélyösszeg legkésőbb 1908. január 1-től fog a város javára kifizettetni.

Uj telefonkapcsolat. A vágújhelyi távbeszélő, mely eddig a trencsény környéki helyközi hálózathoz tartozott, a nyitrai vidékihez kapcsolattott át. Az új távbeszélő vonal közigazgatási bejárása május 24-én tartott meg.

Szakértői szemle. A Trencsénben létesítendő Thurn-Tax's fele robbantószergyár anyagának a „Titanit“-nak hatósági és szakértői megvizsgálását a belügyminiszter rendelkezése a múlt hó 28-án tartották meg Dr. Matyasovszky György miniszteri titkár vezetése mellett. Szakértők gyanánt Dr. Wartha Vince műegyetemi tanár, Gerster Miklós vegyész, kir. ipari főfelügyelő, Klemp Gusztáv felsőipariszkolai igazgató, Pfeiffer Ignac műegyetemi m. tanár; a vállalat részéről: Goe-dicke Alfréd és Dr. Tritsch Walter szerepeltek.

Vasutasok gyűlése. Az érsekújvári vasutasok június 1-én gyűlést tartottak, melyen állást foglaltak a vasutas javaslatok ellen. A Budapestről megérkezett szónok különösen a szolgálati rendtartásról szóló javaslat ellen tüzelte az egybegyűlteket, fennem hirdetvén, hogy abból a javaslatból sohasem lesz törvény. Pedig hát lesz, s már tárgyalják is a képviselőházban. Kár izgatni az embereket olyan tervek és szándékok ellen, melyekről csak a hazug rossz akarat állíthatja, hogy ellenkeznek az alkalmazottak érdekeivel és még nagyobb kár, hogy a mi hiányos törvényeink keretei között a gyűlekezési joggal a legnagyobb visszaéléseket lehet elkövetni.

Honi törzsbe oltott új magyar. Lapunk közönsége aligha ismeri Grünfeld Lipót és Schächter Máttyás urakat. Pedig e nevekhez, hogy keveset ne mondjak, oly nagy esemény fűződik, mint az a nemzeti vívmány, mit egy zsidó rabínus szerzett az országnak, mikor Wienben egy zsinagógában magyarul predikált. A zsidó sajtó szerint akkor örömben uszott a magyar nemzet. Grünfeld Lipót dunaföldvári szücs megint azzal kötelezte örök halála Magyarországot, hogy a magyarok számát, kik tudvalevőleg oly kevesen vagyunk, hogy az apagyilkosnak is meg kellene kegyelmezni, az orosz származású Schächter Miksa örökbe fogadásával gyarapította. Mikor annyi ezer kivándorolt vérünkért hébe-korba ily nagyszerű kárpótlást nyerünk, meghatva gondolunk arra, hogy a „honi törzsbe oltott új magyar“ hány régi magyart fog megronthatni, vagy Amerikába kergethetni.

Keresztfeltevési ünnepély Alcsuton. Tudvalevőleg József kir. herceg Alcsuton a róm. kath. híveknek templomot építtet. Az épület már tető alatt áll s május 29-én a keresztet a toronyra fel lehetett tenni. Pintér Ferenc helyi káplán áldotta meg a keresztet ki a megáldás előtt beszédet mondott a hívekhez s munkásokhoz. Utána a zárda udvarában a munkásoknak áldomás adatott. A templom körülbelül 5—6 hét alatt rendben lesz, mely után a belső berendezés fog következni. Az oltár építésével és a teljes belső berendezés elvégzésével Gavora és Hausner budapesti cég bizatott meg. A fölszentelés József kir. herceg jelenlétében szeptember elején lesz.

Elfeledett szobor. A Bold. Szűznek a nyitrai törv. palota előtt föllállítandó új szobrára e héten beküldött N. N. N.-Surány 2 kor. Hozzáadva a múlt számban kimutatott 3341 62 kor., lesz főösszeg 3343 62 kor. Isten fizesse meg.

Uj iparvállalatok Nyitra megyében. Egy budapesti részvénytársaság Galgóc, Lipótvár, Szered és Galánta községek villamos közvilágítása ellátása végett központ létesítését tervezi Galgóczon. Szered községben e napokban tartottak ez ügyben értekezletet, amelyen a vállalat is képviseltette magát. A vállalat évi 2100 kor. subvenció és 50 éves koncessió ellenében 70 drb. 16 gyertya erősségű izzólámpát állítana fel. Ha 70-nél több lámpára lenne szüksége a községnek, ezekért a község óránként 5 fillért lesz köteles fizetni. Magánosok az áramért 6 fillért; ipari célra 4 fillért fognak fizetni. Szered képviselőtestülete ezen ügyet legközelebb fogja tárgyalni. — Sasváron „Magic Water“ vegyszeti és technikai gyára“ cég alatt új vállalat alakult, mely önműködő fehérnemű-mosókazant és mosószert gyárt.

Mezei győri szintársulata f. hó 4-én kezdte meg Pöstyénfurdón 3 óra terjedő előadásait, melyekre, számos külföldi fűrdővendég is eljár. A 80 tagból álló kitünő ensemble legjobbjai a nők közül Moly, Ragányi, Dénes és Harmat, a férfiak közt pedig Szalóki és Váradi.

Szerszámgyár Trencsénben. Benedek D. bécsi szerszámgyáros Trencsénben szerszámgyárat akar létesíteni. A város közgyűlése támogatásképen 10 éven át évi 1200 koronát és 15 évi pótdátmentességet szavazott meg.

Székely csemege juhturó. A székelyföldi miniszteri kirendeltség ujabban egy juhturó gyárat létesített, hol a legjobb minőségű csemege juhturó kapható. A ki ezen gyárból juh turót rendelni óhajt, forduljon a nyitrai megyei gazdasági egyesülethez, hol juhturó rendelések felvétetnek. A legfinomabb csemege juh turó kilogr.-ja nagybani rendelésnél 116 fillér, kisebb rendelésnél 120 fillérért szállítatik. Az ugynevezett munkásturó ára pedig nagybani kilogrammonként 72 fillér, kisebb szállításoknál 80 fillér.

Legjobb és legszebb jutalomkönyvek az iskolai vizsgákra! A közeledő évről iskolai vizsgákra, főképen a leányok számára, nem ajánlhatunk jobb és kedvesebb jutalomkönyveket, mint a két Büttner-nővér, mindenképen kiváló ifjúsági munkáit, melyeket a nép egyszerű gyermeke épen olyan érdekléssel olvashat, mint a legelőkelőbb család leánya vagy fia és egyformán is gazdagabb lesz általa mindeniknek a szíve, lelke egyaránt. B. Büttner Lina munkái: 1. „Testvérek vagyunk“, elbeszélés fiatal leányok számára, képekkel, szép vászonkötésben, ára: 2 korona. E könyvet különösen a nemzetiségi vidékeken kellene terjeszteni. S mivel a Fmke érdekét is előmozdítja, azért a Femkének is érdekében állna ez értékes kis könyvet mennél szélesebb körben terjeszteni. 2. „Amit a csillagok látnak“, elbeszélés az ifjúság számára, ára: 2 korona. Ezt a könyvet minden falusi gyermeknek kellene ismerni, különösen a földmivelők fiainak. 3. „Öt évi találkozó“, elbeszélés nagyobb leányok számára, szép izléses kötésben, képekkel, ára: 2 korona. Nyolc tanulótárs az öt évi találkóról beszámol: mennyi teljesült kisleányos terveikből, vágyaikból, reményeikből. 4. „Juliánka“, elbeszélés fiatal leányoknak, szép képekkel, szép vászonkötésben, ára: 1 korona 60 fillér. E bájos, üde elbeszélésben igen hatásosan van leírva a neppusztító szocializmus elleni védekezés — a hit, a tudás, a munka és a szeretet erejével. S ebben hézagpótló és igen szükséges feladatot végez. G. Büttner Julia munkái: 5. „Az edes mostoha“, elbeszélés az ifjúság számára, szép képekkel, szép kötésben, ára: 2 korona. 6. „Az elvesztett aranyvirág“, elbeszélés fiatal leányok számára, izléses kötésben, ára: 1 korona 80 fillér. Különösen nemzetiségi vidékeken kellene e könyvet terjeszteni. E hat kötet elbeszélés minden lapját tiszta vallásosság, hazaszeretet s az a nemes irány hatja át, hogy az ifjúságot szeretetre kell tanítani s munkához szoktatni. Mert csak a szeretet biztosítja számára a boldogságot s csak a munka a szerencsét. És ilyen szellemű hasznos tanulságot rejt a cselekmények ügyszólván minden fordulata s ezt észrevétlenül, hogy a hatása annál biztosabb, közvetlenebb legyen az olvasóra. Hazafias dolgot végez, aki e könyveket az ifjúság közt terjeszti! Megrendelhetők a Szt-István-Társulat könyvkereskedésében, Budapest, IV., Kecskeméti-utca 2. szám.

A tüdővész pusztítása hazánkban. A belügyminiszter jelentése szerint 1904. évben Magyarországon tüdővészben elhalt 77,923 ember; 1907. februárban pedig 6738 ember. Az utóbbi halálesetek törvényhatóság szerint vannak csoportosítva; s az így csoportosított statisztikából szomorúan látjuk, hogy a duna-balparti megyék között Nyitra és Trencsén megyékben úgy magában véve, mint aránylag is legnagyobb a halálozási esetek száma, amott 107, emitt 125. A 13 duna-balparti vármegyében ez évi február hóban 715 ember halt meg tüdő gumókórban.

A mezőgazdasági érdekképviselet rendezése. Évek óta sürgeti a gazdatársadalom a mezőgazdasági érdekképviselet törvényhozási uton való rendezését, ez évben végre a földművelésügyi miniszter kidolgoztatta az erre vonatkozó törvényjavaslat tervezetét. A legújabb lépés, ami e tárgyban történt, az, hogy a miniszter az érdekképviselet rendezésének részleteire vonatkozólag is véleményadásra hívta fel az Országos Magyar Gazdasági Egyesületet, valamint a többi gazdasági egyesületet is. Tizenket pontból álló kérdőívet küldött szét, amelylyel az OMGE. május 29-ikén tartandó közgazdasági szakosztályi ülésén foglalkozott. Előadója a kérdésnek Rubinek Gyula igazgató volt, aki részletes elörelátást dolgozott ki, amelyben válaszol a feltett kérdésre s a választ meg is indokolja. E szerint az ország 18 kamarai kerületre osztható be, a mezőgazdasági kamarák első sorban, mint véleményező és javaslattevő testületek szerepeljenek, de kívánatos a kamarákat bizonyos ügykörben hatósági joggal is felruházni.

Gyapjувásár Miskolcon. A pozsonyi kereskedelmi és iparkamara értesíti az érdekelteket, hogy a miskolci XV. gyapjувásár beaktározással összekötve folyó évi június hó 19-én og megtartatni.

Az amerikai kivándorlás aggasztó módon növekszik. Amíg a múlt esztendőben a hetenkint New-Yorkba érkező magyarországi bevándorlók száma 1500—2500 közt váltakozott, az idén már meghaladja a 3000-et, sőt az utóbbi hetekben a 4000-et is. Május hó utolsó hetében négyezer-negyvenkilenc ember került Magyarországból Amerikába, köztük 559 szinmagyar, 2129 tót, 498 német, 581 horvát és 282 román.

Szarvasmarha-díjazás. A nyitramegyei gazdasági egyesület a szarvasmarha tenyésztés helyes irányba való terelése és tenyésztési kedv fokozása céljából folyó év május hó folyamán 4 járásban rendezett szarvasmarha-díjazást. És pedig a privigyei járásban Rudnó és Németprónán, az érsekújvári járásban Komjáthon, a szenici járásban Szenicen és a vágsellyei járásban Tornócon. Ezen 5 díjazás alkalmával 2064 korona lett 130 tenyésztő között kiosztva. A tenyésztők között kiosztott díjak részben a földművelésügyi kormány, részben pedig vármegyénk aldozatkész gazdaközösségének adományaiából kerültek ki. A díjazás céljaira adakoztak a következők: A földművelésügyi kormány 1200 koronát, Bende Imre püspök 100 kor., Károlyi Lajos gróf 100 kor., Felső Jattói uradalom 60 kor., Wodiáner Albert 50 k., Schey Pál báró 50 kor., Ajtics-Horváth Dezső 50 kor., Tornóc község 50 kor., Németpróna község 50 k., Dióssy Imre 30 kor., Felber Vilmos 25 k., Báró Starnfeld 20 kor., Turzsina község 20 kor., Dr. Szálé Lajos 20 kor., Elek Imre 20 kor., Komjáth község 20 kor., Gross Hugó 12 k., Barány Zsigmond 10 kor., Brunovszky Adolf 20 kor., Adams Pál 10 kor., Vagyon Árpád 10 kor., Dr. Konrád István 3 kor., Tornócon a zsüri 12 kor., Vágsellye község 10 kor., Szenicz község 20 kor., Szenici takarek 20 kor., Pfauser Lajos 5 kor., Polónyi Mihály 2 kor., Dojcs község 10 kor., Csásói körjegyzőség 15 kor., Sztotnai körjegyzőség 20 kor., Hlubokai körjegyzőség 10 kor., Szeniczi bank 10 korona.

Piaci árak. 1907. évi május hó 15-én. (100 kilogrammonként koronákban) Buza 17.50 18.58, rozs 16.50, árpa 13.50—13.54, zab 15.50, 15.56, tengeri 12.50—13.—. Látható készletek: Buza 2000 q. zab 500 q. tengeri 1000 q. — A terméskilátások a gyakori kiadás eszések folytán javultak.

Fülöp István szoba-, dísz- és templomfestő Nyitrán, Rév-utca 34. szám alatt *szobafestő-üzletet* nyitott, melyben minden e szakmába vágó munkát, u. m. szoba-, dísz-, cim- cimer- és épületfestészetet az egyszerűtől a legfinomabb kidolgozásig és a legszolidabb árak mellett készíti. — Nevezett szobafestőnek az esztergomi kath. legényegyesülettől, dr. Csernoch János prelátnak kanonok, orsz. képviselő, s másoktól is jó ajánló bizonyítványai vannak.

Üzlet áthelyezés. Sulgan András nyitrai cipész-mester üzletét, megyeház-utca 10. sz. alól ugyanazon u. 7. sz. alá helyezte át. Városunk e szorgalmas és szakképzett iparos, kit előbbi kisebb üzletében nagyon pártolt a közönség, most az alkalmasabb helyen, melyet több munkaerővel s a cipész ipar összes igényeinek megfelelően rendez be, még inkább rászolgál a megrendelő közönség támogatására.

Megjelent! Zarándokút a Szentföldre. Irta dr. Franciscy Lajos. Külön lenyomat a Nyitramegyei Szemleből. A 14 nyomtatott ivre terjedő izlésesen kiállított könyv ára bérmentes megküldéssel 2 korona. Megrendelhető Nyitrán, Huszár István könyvkereskedésében.

Parmai ibolya szappan. E név alatt pár év óta egy kitűnő mosdó szappan van forgalomban. Ki ne szeretné az ibolyaillatot? S ha e kedves és gyöngéd illattal ellátott szappanról még azt is tudjuk, hogy az arcbőrét finomítja, üdíti, ugyanígy, hogy még a legérzékenyebb arcbőrűek is nagy eredménnyel használhatják s ha tudjuk azt, hogy hasonló finom minőségűben ilyen árértékű külföldi szappant nem is lehet kapni, akkor méltán várhatjuk, hogy a közönség nem szánalmas pártolás céljából, hanem saját érdekében fogja használni e kiváló magyar gyártmányt. 1 darab 80 fillér, 3 darab 2 korona 20 fillér. Készítője Szabó Béla pipere szappangyáros, Miskolcon. Kapható Nyitrán, Kubányi István drogériájában.

Nyílt-tér.

(E rovat alatt közlöttekért nem vállal felelősséget a szerk.)

Tekintetes

Gavora és Hausner

egyházfelszerelő és oltárpépítő cégnek

Budapesten.

Szívesen tudatom, hogy az általam megrendelt valódi terracotta statió a mai napon megérkezett és az várakozásomat minden tekintetben felülmulta. A statió valóban művészies kivitelű és ezzel úgy a magam, valamint hieim tetszését és osz-

atlan meglepedését érdemelték ki, miért is cégu-
ket bárkinek nyugodt lelkiismerettel ajánlhatom.
Sopronya, 1907. május hó 26-án.

Kiváló tisztelettel

Gorelovics István,
plebános.

Irodalom.

A magyarországi zsidók statisztikája.

Irta: Veszprémy Károly.

A zsidó kérdést Magyarországon, bár minden zsidó tagadja, más mindenki elismerné s annak gyökeres orvoslását kötelességnek tartaná, ha Veszprémy Könyvének enyhén szólva kétségbe-
ejtő igazsagai közismertek volnának. Nem elmélet és vélemények, hanem konkrét tények sorozata e könyv, melyben statisztikai adatok bizonyítják, hogy megtevésztés az majd mind, a mit a zsidóság sajtójában önmagáról teli torokkal hirdet. Ha nemzetünk leszámolna a hazugságokkal önmagát mentené meg. A ki nem fér hozzá e könyvhöz, itt találja rövid tartalmát.

Az egész világon 1890-ben 8,000,000, Európában 4,349,739 zsidó volt; ebből Magyarországra 725,222, vagyis az összes zsidóságnak 9%-a, az európainak csaknem negyedrésze esik. Túlteszünk a nagy német birodalom, s egy sorban állunk Galiciával. Nem hazugság-e, hogy nincs zsidó-kérdés Magyarországon?

1721-től hazánk más lakossága csak megszorozódott, a zsidó negyvenkilencszer annyira van most, mint 1721-ben volt. Ezeknek csak 35% született itt, a többi bevándorolt. Évtizedenkint 100—100 ezerrel növekszik a létszám az utolsó időkben. Hazugság az, hogy e nép az Árpáddal jött kóbor zsidók elszaporodása.

Történelmi adatok bizonyítják, hogy a legműveltebb államok leginkább védekeztek a zsidók terfoglalása ellen. Balgaság tehát, hogy ily törekvés a művelt nemzethez illetlen barbarizmus. Csak azért ordítja ezt nálunk a zsidósajtó, hogy a világ minden üldözött zsidója ide menekülhessen.

Érdekes, mily statisztikát nyújt e nép a valláserkölcsei élet leglényegesebb szempontjából. Míg a katolikusokra 1000 törvénytelen születésből 1885-ben 90, 1894-ben 93 esik, addig a zsidókra 1885-ben 31, 1894-ben 103. Némely megyében, pl. Marmarosban 514.

Jellemző a bevándorolt nép elosztása. Miként általában a legkevésbé művelt államokat árasztja el, úgy hazánkban is a legkevésbé művelt lakosok között van legnagyobb számban. Marmaros, Bereg, Ung, Ugocsa megyékben az irni, számolni nem tudók, de a seftelő számolni nagyon jól tudó zsidók is legtöbben vannak. Viszont a kultúra legmagasabb fokait, hol legtöbb a tudományos és más számos jól jövedelmező pálya szintén elárasztja a zsidóság. Talaja tehát „a legmagasabb foku kultúra és a legsötétebb butaság.“ Miért? Hogy a műveletlen lakosságot a zsidó emelje a kultúra magas fokára? Hazugság. A statisztika azt bizonyítja csak, hogy a zsidó hol szeret élni.

Az iskolákban, jöllehet a zsidó az összes lakosságnak csak 4.9%-át képezi, a tanulók 76.17%-ot tesznek ki. A katolikusok e mellett csak 83.63%-ot. A kézműves, vincellérképző, kisebb gazd. iskolába egyáltalán nem megy a zsidó. A tanítóképzőben, erdészakademiában csak megfelelő 10%-ban találhatók, de a kereskedelmi iskolákban 40, 50, 60%-ban, 4, 5, 6-szor több, mint megilletné. A főiskolákban, honnét mind jövedelmező, vagy szerepívő pályákra nyílik az út, majd mindenikben több van a zsidókból az arányos százalékánál. Budapesten a hallgatók száma a jogi szakon 45.5, orvosin 51.6, a műegyetemin 44.23, az állatorvosin 60.00, a gyógyszerészetin 35.1, a bölcsészeten 24.7%-ot tesz ki az összes hallgatók között. Ebből látni, mennyire szükséges volna a zsidóság, hogy megcsinálja ő maga, t. i. ha minden 100 egyetemi hallgató között száz zsidó lesz egy sorban.

A közszolgálatban a következő számok tájékoznak róluk jellemző módon. Van pl. köztük 115, állami díjnok összesen, 55 megyei, 16 városi díjnok, 21 a rendezett tan. városban. Jegyző már 2029-ből 223 a zsidó. A bírói állások, talán mert nem bízzák reá, csak 3% zsidót mutatnak föl. Az ügyészségnél az ujonnan szervezett állások 1/3 része az övék már. Az ügyvédi pályán 1891-ben 35%, 1905-ben 107.2% a zsidó. S mérhetetlenül növekedett a vagyonperек száma. Érdekes volna tudni, azért van-e sok zsidó ügyvéd.

mert sok a pör, vagy azért a sok pör, mert sok zsidó ügyvéd. A nehéz tanítói és tanári pályákon a zsidó nem szívesen van. Az orvosi pályán 4805 orvosból 2321 a zsidó, majdnem fele. „A zsidók halálozási statisztikája az összes esetek 3% a, holott arányban 5%-nak kellene lenni.“ A két adat csak egymás mellett érthető. A kereskedőknek csak 80 százaléka zsidó.

A földbirtokra jellemző, hogy 100 holdnál nagyobb zsidó birtokos 1884-ben 1898 volt már, s tíz év múlva 2788 és a 100 holdnál nagyobb birtok most 2,019,300 hold. Száz holdnál nagyobb birtokos volt 4291, köztük zsidó 2697 ma 4861, köztük zsidó 3170 s bérelnek 3,350,740 kat. holdat. A Bőrszen a tanácselnöktől kezdve az utolsó tagig mind zsidó. Azonkívül érdekes fejezetek a zsidók boldogulásának titkáról s a sajtó elárasztó zsidóságról szólnak. Az előbbi nem titok már, az utóbbi szomorú tény, mit mindnyájan tudunk már. Szerző epilógus is irt lapjában. Hivatalos. Dr. Kohn Sámuel izr. főrabbi, kir. tanácsos lett, mihez azt toldja a szerző: Mazel und broche, szerencse és áldás.

Telefon.

K. V. Mocsonok. 1907. december 31-ig egy korona jár még.

A zsolnai iparképzésen ezüst érem.
Orsz. Iparegyesülettől ezüst díszérem.

Csernyák József
cipész-üzlete
Nyitra, Bottyán János u. 3.

Ajánlja magát mindennemű
férfi-, női- és gyermek-cipők

elkészítésére. Javítások gyorsan és pontosan eszközöltetnek. Érzékeny lábakra különös figyelem fordítatik. Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Saját készítményű áruraktár férfi-, női- és gyermek-cipőkben bel- és külföldi divatos bőrökben és mindennemű **cipész kellékekben** u. m. **crémek, fűzők** stb. 81. 5-10.

Privigyei Népbank

leszámitol jutányos kamatlább mellett váltókat utalványokat, kötelezvényeket, kisorsolt papirokat és mindennemű biztosított követeléseket.

Előleget ad értékpapírokra, sorsjegyekre, aranyra s ezüstre.

Igen kedvező feltételek mellett folyósít a bank részéről felmondhatlan jelzálog-kölcsönöket kamatozó és amortizációs alakban, 65 évig terjedhető időre, minimális kamatlábbal mellett és árfolyam levonás nélkül. A drágább jelzálog-kölcsönöket illetékmentesen konvertálja.

Elvállal kedvező fizetési feltételek mellett földbirtokok parcellázását, alagcsövezését és csatornázását.

Vesz és elad mindennemű értékpapírokat, sorsjegyeket, bel- és külföldi pénzeket.

Elfogad **betéteket** 4½%-os kamatozás mellett.

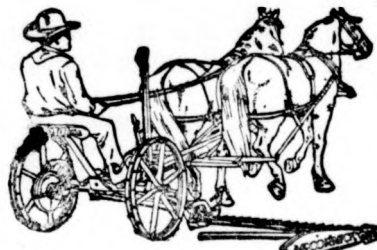
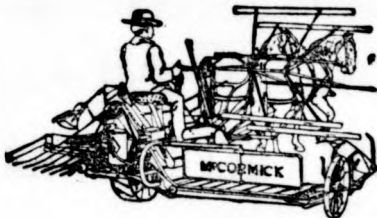
Felvilágosítás készséggel s díjmentesen.

Azonnali belépésre jó írású irnokot keresek.

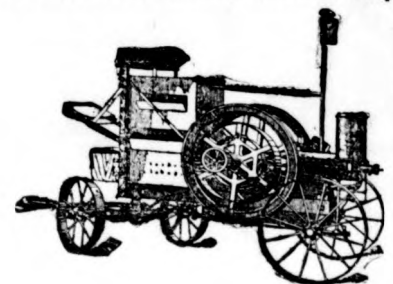
Dr. VALÉR LEÓ,
ügyvéd. — Pöstyén.

85. 1-1.

Mc Cormick
amerikai aratógép-gyár

igazgatósága és főraktára:
Budapest, V., Alkotmány-utca 12.
Knecht E. John igazgató.
Mc Cormick **kéveköto-aratógégei** és **marokrakó-aratógégei** a magyar viszonyoknak megfelelően **külön** lesznek gyártva.
Ez nem üres frázis, hanem tény!

84. 4-10. Összes gyártmányainkról szóló képes katalógusunkat kívánatra bérmentve küldjük.

MIT IGYUNK?

hogyan egészségünket megóvjuk, mert csakis a **természetes szénsavas ásványvíz** erre a legbiztosabb óvószert.

A **mohai Ágnes-forrás**, mint természetes szénsavdús ásványvíz, föltétlenül tiszta, kellemes és olcsó savanyúvíz; dús szénsavtartalmánál fogva nemcsak biztos óvószert fertőző elemek ellen, hanem a benne foglalt gyógyósnál fogva kitűnő szere a legkülönbözőbb **gyomor-, légcső- és húgyszervi betegségeknek.** 26 év óta bizonyosodott, hogy **még ragályos betegségektől is**, mint typhus, cholera, megkíméltettek azok, akik közönséges ivóvíz helyett a bakteriummentes mohai **Ágnes-vizet** éltek. **Legjelteleg orvosi szaktekintélyek által ajánlva.** Számos elismerő nyilatkozat a forrás ismertető füzetében olvasható. Háztartások számára másfél literesnél nagyobb üvegekben minden **kétes értékű mesterségesen szénsavval telített víznél**, sőt a szódavíznél is **olcsóbb**; hogy az **Ágnes-forrás vizét** a legszegényebb ember is könnyen megszerezhesse, nagyobb **vidéki** városokban lerakatok szerveztettek, ugyanott a forrás leírásának ismertető füzetét **ingyen kapható.** A forráskezelőség. — Kapható minden fűszerüzletben és elsőrangú vendéglőben.

Főraktár: **Aitner Ferenc** urnál Nyitrán.

ÁGNES-

lyunk mohai
lyunk mohai
lyunk mohai
lyunk mohai

forrást, ha **gyomor-, bél- és légcsőhuruttól szabadulni akarunk.**
forrást, ha a **vesebajt gyógyítani akarjuk.**
forrást, ha **étvágyhiány és emésztési zavarok állanak be.**
forrást, ha **májbajoktól és sárgaságtól szabadulni akarunk.**

Kedvelt borvíz!
Főraktár: **Aitner Ferenc** urnál Nyitrán.

Verebély Géza uri és női divat áruháza, Nyitra

a Tulipánszövetség — Magyar Védő-Egyesület tagja. II. Vármegye-u.

Legujabb női kosztüm és bluzkelme különlegességek. Tavaszai uri kalapok, nyakkendők nagy választékban! Valódi Linoleum szőnyegek! Csipke- és posztó-függönyök, asztal- és ágy-terítő. Gyapju szőnyegek és pokrócok. — Mindazon honi gyártmányu cikkeket, melyek áruházam szakmájához tartoznak állandóan raktáron tartok, a miről a Tulipánszövetség — Magyar Védő-Egyesület hiteles másolatban közreadott okmánya is tanuskodik. — Pártoljuk a honi ipart és magyar kereskedelmet ne csak szóval, de tettel!

A „Felvidéki parcellázó és gazdasági bank“ részvénytársaság NYITRA székhelyl.

Vásárol saját számlájára ingatlanokat parcellázás és egészbeni tovább eladás céljából. Elfogad megbízásokat parcellázások keresztülvitelére haszonrészesezés, vagy meghatározott összeg fejében. Közvetít birtokeladásokat és vételeket. Vásárol erdőterületeket kihasználásra, vagy bármily nemű épület-, mű- és tűzifát. Elvállal haszonbérleteket albérleti joggal, e nélkül pedig azok megbízható közvetítését eszközli. Felvállal gőzeke-szántásokat ott, a hol 2000 magyar holdnyi érdekeltség biztosítható. Kedvező feltételek mellett közvetít minden rendű gazdasági szükségleteket. — Ügynöki közbenjárást esetenkénti megállapodás szerint díjazunk.

Részletes felvilágosításokkal készségesen szolgál a bank igazgatósága NYITRÁN.

LOKOMOBILOK, GŐZCSÉPLŐGÉPEK, BENZINMOTOROK,
ARATÓGÉPEK, TALAJMÍVELŐ ESZKÖZÖK,
TELJES MALOMBERENDEZÉSEK, STB. STB.

KIVÁNATRA SZIVESEN KÜLDÜNK ÁRJEGYZÉKET ÉS KÖLTSÉGVETÉST.

MAGYAR KERESKEDELMI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.

A MAGYAR KIR. ÁLLAMVASUTAK GÉPGYÁRÁNAK VEZÉRÜGYNÖKSÉGE, BUDAPEST.

SZUPERFOSZFÁTOT,

Stassfurti káinitot

szavatolt 12.4% tiszta káli = 23—24%
kénsavas káli tartalommal, *** **

Stassfurti káitrágyasót

szavatolt 40% tiszta káli = 74—76%
kénsavas káli tartalommal, *** **

KOVASAVAS KÁLIT (dohánytrágyázásra)

továbbá mindennemű egyéb **mütrágyaféléket**, azonkívül

RÉZGÁLICZOT (98—99%) elismert kitünő minő-
ségben legolcsóbban szállít a

„HUNGÁRIA“ mütrágya, kénsav és vegyi ipar részvénytársaság

Budapest, V. Fürdő-utca 8.

FELTÜNŐ UJDONSÁG!

Delice

Minden hirdetés felesleges, a dohányzó
egyszer veszi és többé mást nem szíhat.

legjobb valódi francia

SZIVARKAPAPIR ÉS SZIVARKAHÜVELY.